

Ефективність бісопрололу порівняно з іншими β -блокаторами та іншими класами антигіпертензивних препаратів: когортне дослідження в Clinical Practice Research Datalink

Традиційна схема лікування артеріальної гіпертензії складається з п'яти основних класів препаратів: β -блокаторів, інгібіторів ангіотензинпревертюровального ферменту (ІАПФ), блокаторів рецепторів ангіотензину II (БРА), блокаторів кальцієвих каналів (БКК) і діуретиків [1]. Сучасні настанови відрізняються стосовно рекомендацій щодо використання β -блокаторів у пацієнтів із гіпертензією. Рекомендації Європейського товариства кардіологів (ESC) і Європейського товариства гіпертензії (ESH) пропонують застосовувати β -блокатори на будь-якому етапі лікування при показаннях для їх використання, наприклад серцева недостатність, стенокардія, постінфарктний стан, миготлива аритмія, вагітні жінки, молоді жінки, які планують вагітність [1]. Однак деякі національні рекомендації [2], не рекомендують використовувати β -блокатори як препарати першого ряду при гіпертензії.

Артеріальний тиск (АТ) є значущим і добре оціненим клінічним показником для порівняння класів антигіпертензивних засобів через його кореляцію із серцево-судинними подіями, як-от серцева недостатність, інсульт, інфаркт міокарда та раптова смерть [1]. У ході метааналізу 354 рандомізованих клінічних досліджень отримано дані про подібні середні значення зниження АТ, скориговані за плацебо, в разі призначення п'яти основних класів антигіпертензивних засобів [3]. Окрім того, в ході нещодавнього неінтервенційного дослідження, проведеного у США, стало відомо, що β -блокатори забезпечують зіставне зниження АТ порівняно з іншими антигіпертензивними класами [4]. Однак обмеженням цього дослідження було те, що зміни АТ оцінювали лише як різницю між двома вимірюваннями: перед початком лікування та під час останнього запису АТ із періодом спостереження від 1 тиж до 1 року, що закінчувався в найбільш ранній термін перед зміною терапії [4].

Іншим обмеженням вищезазначених досліджень є оцінка різних типів β -блокаторів як однієї категорії [5], а це означає, що ефективність окремих β -блокаторів недостатньо вивчена. β -Блокатори – гетерогенний клас із різними механізмами дії, включаючи антагоністи β -адренергічних рецепторів 1, 2 і 3 (β_1 , β_2 і β_3). β -Блокатори I покоління є неселективними та блокують як β_1 , так і β_2 -рецептори. β -Блокатори II та III покоління є селективними до β_1 -рецепторів, які активуються під час серцевого скоччення. β -Блокатори III покоління мають додаткову вазодилататорну дію, блокуючи α_1 -адренорецептори та активуючи β_3 -адренорецептори [6]. Бісопролол – β -блокатор II покоління з високою селективністю до β_1 -рецепторів [7, 8]. Оскільки різноманітні β -блокатори мають різні механізми дії, необхідні додаткові дослідження, щоб оцінити можливі відмінності в ефективності та безпеці між бісопрололом й іншими підтипами β -блокаторів.

Основною метою цього дослідження було порівняння середньої варіації систолічного АТ (САТ) і діастолічного АТ (ДАТ) у пацієнтів із нещодавно діагностованою гіпертензією, які розпочали лікування бісопрололом, порівняно з іншими β -блокаторами або антигіпертензивними засобами різних класів. Вторинні цілі – порівняння часу досягнення контролюваного АТ і ризику розвитку цукрового діабету (ЦД) 2 типу, дисліпідемії, ожиріння та еректильної дисфункції.

Матеріали та методи

Було реалізовано новий когортний дизайн з активним компаратором – це

неінтервенційне дослідження, засноване на даних, які регулярно отримували з UK Clinical Practice Research Datalink (CPRD) – бази даних первинної медичної допомоги, що збирає анонімні електронні медичні записи пацієнтів від лікарів загальної практики та охоплює >50 млн пацієнтів у Великобританії.

Базовий рівень і період спостереження

Учасники дослідження – всі пацієнти (віком ≥ 18 років) з бази даних CPRD, які нещодавно розпочали монотерапію антигіпертензивним препаратом (01.01.2000 – 31.12.2017 рр.). Дата першого призначення антигіпертензивного препарату визначалася як індексна. Що стосується індексної дати, то всі пацієнти не мали даних про призначення будь-яких антигіпертензивних препаратів у попередньому році; гіпертонічна хвороба в них уперше була діагностована протягом попередніх 6 міс.

Протягом базового періоду, визначеного як рік до індексної дати (включно), для коригування показника схильності до ризику оцінювали прийом інших лікарських засобів, що не стосувалися лікування підвищеного АТ, та супутні захворювання. За пацієнтами спостерігали з індексної дати + 1 день до першої появи будь-якої з таких подій: додавання іншого антигіпертензивного препарату до основного лікування, припинення основного лікування, смерть пацієнта, дата виписки або закінчення періоду дослідження (31.12.2018 р.).

Пациєнти були розподілені до однієї з п'яти когорт лікування на основі антигіпертензивної монотерапії, розпочатої в індексну дату: бісопролол, інші β -блокатори, ІАПФ/БРА, БКК або діуретики. Когорта бісопрололу складалася виключно з пацієнтів, які отримували бісопролол (Конкор) як монотерапію. Когорта інших β -блокаторів передбачала будь-яку іншу монотерапію β -блокаторами: ацебутолол, атенолол, бетаксолол, картеолол, карведілол, целіпролол, лабеталол, метопролол, надолол, небіволол, оксепренолол, пінділол, пропранолол або тимолол.

Загалом 267 352 пацієнти відповідали критеріям. До встановлення відповідності хворі в когортах БКК і діуретиків були найстаршими (середній вік складав 64 роки), а в когортах ІАПФ/БРА – наймолодшими (середній вік становив 53 роки). Більша частка пацієнтів у когорті бісопрололу мала стенокардію (3,9 проти 0,2-1,6% в інших когортах) та аритмію (7,9 проти 0,4-0,9%), тоді як більша частка хворих у когортах ІАПФ/БРА – ЦД 2 типу (10,9 проти 1,5-2,8%). Окрім того, більша частка

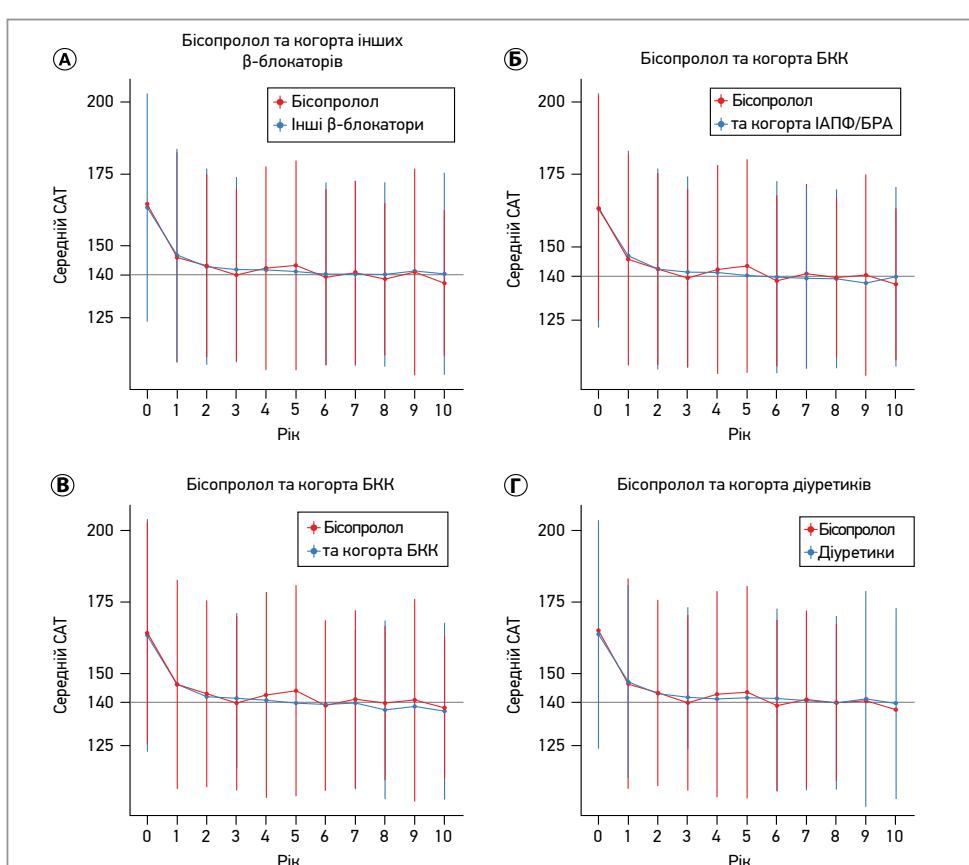

Рис. 1. Середні траєкторії САТ протягом періоду спостереження (у роках)

Примітки: вертикальні лінії демонструють 95% довірчий інтервал (ДІ); А – середні траєкторії САТ у когорті бісопрололу проти інших β -блокаторів протягом періоду спостереження; Б – середні траєкторії САТ у когорті бісопрололу проти ІАПФ/БРА протягом періоду спостереження; В – середні траєкторії САТ у когорті бісопрололу проти БКК протягом періоду спостереження; Г – середні траєкторії САТ у когорті бісопрололу проти діуретиків протягом періоду спостереження.

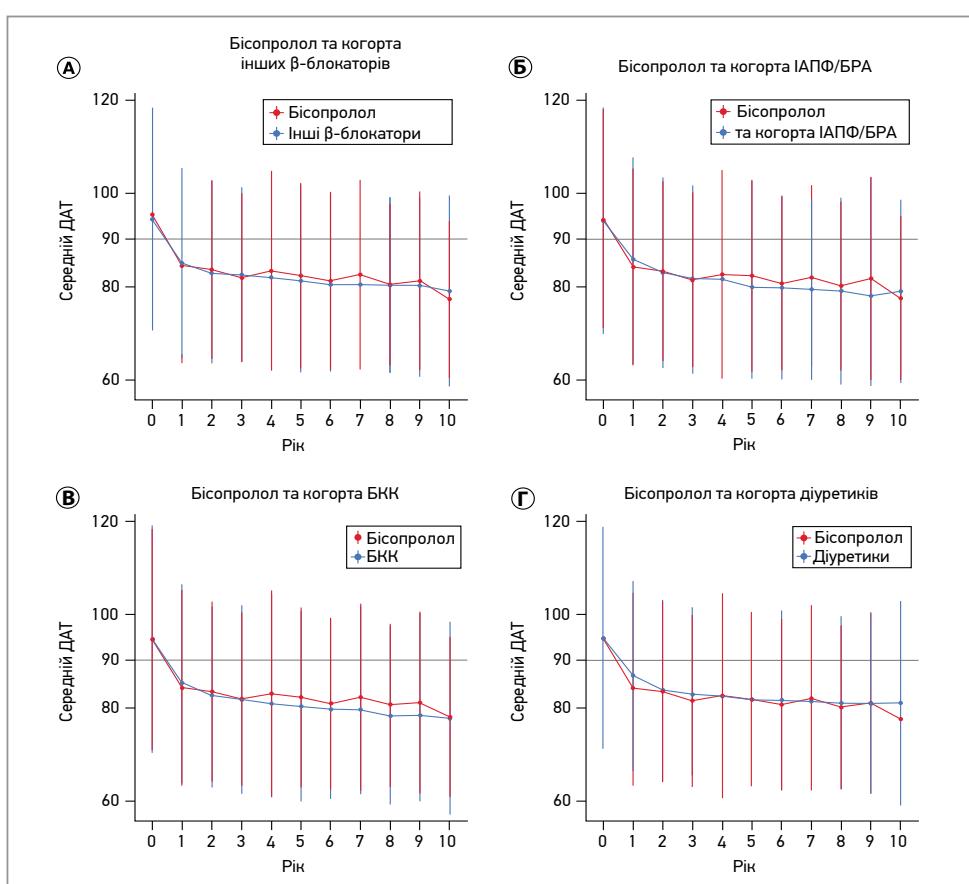

Рис. 2. Середні траєкторії ДАТ протягом періоду спостереження (у роках)

Примітки: вертикальні лінії демонструють 95% ДІ; А – середні траєкторії ДАТ у когорті бісопрололу проти інших β -блокаторів протягом періоду спостереження; Б – середні траєкторії ДАТ у когорті бісопрололу проти БКК протягом періоду спостереження; В – середні траєкторії ДАТ у когорті бісопрололу проти діуретиків протягом періоду спостереження.

пацієнтів у когорті бісопрололу отримувала антитромбоцитарні препарати (22,6% проти 9,2-10,6%). Тривалість подальшого спостереження була різною в різних когортах і коливалася від середньої (4,6 міс) для когорти діуретиків до 14,7 міс для когорти ІАПФ/БРА.

Результати

Первинним результатом цього дослідження було визначення середньої варіації САТ і ДАТ у когортах протягом певного періоду спостереження; вторинні результати – контрольований стан АТ (САТ <140 мм рт. ст. або ДАТ <90 мм рт. ст.) і не-контрольований стан АТ протягом періоду спостереження, маніфестація ЦД 2 типу, розвиток дисліпідемії, еректильної дисфункциї або ожиріння.

Артеріальний тиск

Після зіставлення між когортами середній початковий САТ варіював від 160 до 163 мм рт. ст., тоді як середній вихідний ДАТ – від 94 до 96 мм рт. ст. Протягом періоду спостереження всі когорти показали однакові траєкторії зниження середнього САТ (рис. 1) і ДАТ (рис. 2).

Різниця в середній варіації САТ і ДАТ між бісопролом та відповідними когортами протягом цього часу не перевищувала 3 мм рт. ст. (табл.). Вона була значущою лише порівняно з діуретиками; суттєвих відмінностей у часі, необхідному для переходу від неконтрольованого до контролльованого АТ, майже в усіх когортах не спостерігалося, однак у когорті діуретиків відзначався дещо нижчий рівень досягнення контролльованого АТ порівняно з когортю бісопролому.

Аналіз показав, що в реальних умовах не виявлено відмінностей між монотерапією бісопрололом та іншими терапевтичними класами в контролі гіпертензії протягом середнього періоду спостереження, що охоплював від 4,6 до 14,7 міс. Отже, під час кожного прямого порівняння не було виявлено різниці в часі, необхідному для досягнення контролю АТ.

Результати щодо безпеки

ЦД 2 типу. Жодної різниці в ризику розвитку ЦД 2 типу не спостерігалося в більшості когорт, за винятком нижчого ризику в когорті бікопрололу порівняно з когортами ІАПФ/БРА. Цей висновок слід інтерпретувати з обережністю, оскільки пацієнтам із ЦД 2 типу частіше признають ІАПФ/БРА [1]; в цьому дослідженні частка хворих із переддіабетом виявилася найвищою в когорті ІАПФ/БРА.

Дисліпідемія. Різниці в ризику дисліпідемії між бікопрололом та когортю інших β-блокаторів не спостерігалися.

Ожиріння. Це дослідження не покажало жодної різниці в ризику розвитку ожиріння (визначається як індекс маси тіла ≥ 30 кг/м²) між пацієнтами з артеріальною гіпертензією, які отримували бісопролол, порівняно з іншими антигіпертензивними препаратами. Низька активність симпатичної нервової системи вважається фактором ризику збільшення маси тіла та розвитку ожиріння. Метаболічні та симпатичні сигнали передаються через β_2 -адренорецептори в жировій тканині [35]. Оскільки бісопролол є високоселективним щодо β_1 -рецепторів [7, 8], очікується, що він не впливатиме на адipoцити чи іншим чином не перешкоджатиме регуляції маси тіла.

Еректильна дисфункція. У цьому до-
слідженні не спостерігалося різниці в ри-
зичку еректильної дисфункції між когор-
тами.

Таблиця. Поздовжня змішана модель узгоджених і скоригованих коефіцієнтів для САТ та ДАТ й інтенсивність переходу моделі з кількома станами між контролюваним і неконтрольованим станами

Препарati	Поздовжня змішана модель і скоригований коефіцієнт схильності (ДІ 98,75%)		Модель з кількома станами відносного ризику (ВР), скоригованого з коефіцієнтом схильності (ДІ 98,75%)
	CAT	ДАТ	Неконтрольований АТ до контролюваного
Бісопролол та інші β-блокатори	1,20 мм рт. ст. (-0,01, 2,40)	0,46 мм рт. ст. (-0,18, 1,11)	0,97 (0,89, 1,05)
Бісопролол та ІАПФ/БРА	0,20 мм рт. ст. (-0,86, 1,25)	0,91 мм рт. ст. (0,27, 1,55)	1,05 (0,98, 1,13)
Бісопролол та БКК	-0,85 мм рт. ст. (-1,83, 0,13)	0,59 мм рт. ст. (-0,04, 1,22)	0,94 (0,87, 1,01)
Бісопролол та діпетекти	1,58 мм рт. ст. (0,54, 2,62)	2,97 мм рт. ст. (2,32, 3,61)	0,92 (0,85, 0,99)

Примітка: скоригований коефіцієнт САТ бісопрололу порівняно з іншими β-адреноблокаторами, що дорівнює 1,20 мм рт. ст., свідчить про те, що в пацієнтів, які отримували інші β-адреноблокатори, САТ у середньому був на 1,20 мм рт. ст. вищим, ніж у хворих, котрі отримували бісопролол протягом періоду спостереження.

Висновки

В ході цього дослідження підтверджено можливість широкого застосування Конкору в пацієнтів із гіпертензією. Була встановлена відсутність різниці в строках зниження АТ між основними класами антигіпертензивних засобів. Відмінності в середній варіації САТ і ДАТ становили ≤ 3 мм рт. ст. між бісопрололом порівняно з іншими антигіпертензивними препаратами. Що стосується безпеки, то не спостерігалося відмінностей між бісопрололом та іншими класами антигіпертензивних засобів щодо ризику ЦД 2 типу, ожиріння та еректильної дисфункції, був помічений підвищений ризик розвитку дисліпідемії лише порівняно з діуретиками.

За матеріалами: Foch C., Allignol A., Hohenberger T. et al. Effectiveness of bisoprolol versus other β -blockers and other antihypertensive classes: a cohort study in the Clinical Practice Research Datalink. J. Comp. Eff. Res. (2022) 11(6): 423-436

Підготувала Юлія Котикович

UA-CONC-PUB-012023-095

